

Král a lenoši

Michal Černík

V jedné zemi moudrý král
všem lenochům přikázal:
„Budete mít na práci
dělat sochy v paláci.“

Měli z toho legraci.
„Copak je to za práci!“

Chvíli stáli bez pohnutí.

Míša

Někoho to kýchat nutí.
Někoho zas na tváři
štípou mouchy, komáři.
Někoho zas svědí hlava.

Je to práce namáhavá!

Král okřikl lenochy:
„Copak jste to za sochy,
už jste se mi pohnuli!
Stůjte jako ze žuly!“

Pane králi, dělat sochy
není ani pro lenochy.
Máme žízeň, máme hlad,
raděj půjdeme pracovat!

Smutný čmelák

Miloš Kratochvíl

Napsal mladý čmelák včele:
„Miluji tě velmi vřele.“

Napsal to své vyznání
na list růže pod strání.
Jenže noc a ráno zchladly,
listy zežloutly a spadly...

Čmelák bručí: „A co teď?
Jak dostanu odpověď?
Všechny listy zničil mráz,
už není kam napsat vzkaz!“

Je podzim, čmelák má smůlu -
včelka už spí ve svém úlu.
Vyzná se jí ze své lásky,
až rozkvetou sedmikrásy...

Zuzka

O posvícení

Jiří Žáček

„Řekni, Kubo, řekni Káče,
ať zadělá na koláče!“
Kuba výskl: „Moje řeč -
tak už, Káčo, honem peč!“

Káča peče, Anka peče,
nežijíme povaleče.
Dřeli jsme se na poli,
máme plné stodoly.

„Řekni, Lojzku, řekni Ance,
ať zadělá na lívance!“
Lojzek výskl: „Ale hned -
ať jsou, Anko, jako med!“

Když je u nás posvícení,
ať se víno v džbánku pění.
Noste na stůl, děvčata,
máte ruce ze zlata!

Adélka

Breptavá

Ljuba Štíplová

Kdo odříká jaksepatří
tuhle moji básničku,
jestli nemá jazyk za tři,
bude ho mít na kličku:

Já rád játra, ty rád játra,
jsou-li játra, Jára pátrá.
Jára taky má rád játra,
jenže říká - járátrátra.

Kdo to svedl jaksepatří,
kdo se při tom neloudal,
ten má vyřídilku za tři,
ten ať říká se mnou dál:

Jiří řeže dříví z dřínu,
tři sta řízů za vteřinu.
Jiří řeže dříví z břízy,
za vteřinu čtyři řízy.

Kdo to svedl jaksepatří,
kdo se při tom neloudal,
ten má vyřídilku za tři,
ten ať říká se mnou dál:

Šine se pštros přes pšenici
s pštrosíky a se pštrosicí,
pštrosí máma, pštrosí táta
a tři pštrosí pštrosátčata.

Kdo to všechno nepopletl,
toho asi nespletu -
slovo Popokatepetl
spolkne jako tabletu.

Kde je voda doma

Michal Černík

Když se voda narodí,
tak je maličká
jako slza,
jak deštivá kapička.

A komu že se voda narodí?
Nebi, nebo hlíně?
A kde je voda doma?
V mracích, v řece, nebo v kalužině?

Každá voda má své kapky,
tu velikánskou rodinu.
Každá voda má své dno
a nahoře zas hladinu.

Když se do ní podíváš,
ukáže ti vlastní tvář.
Myješ se a z hrsti
utíká ti mezi prsty.

Kde se nejlíp daří vodě?
Na svobodě.
Kbelík, vana, láhev, sklenice,
to je pro ni věznice.

Co je led a sníh a jinovatka?
Voda přemožená mrazem.
Co jsou mraky?
Voda, která spadne na zem.

Za kapičkou kapka chvátá,
až je plno bláta.
Zaťukaly jemně.
Otvírá jim země.

Jen mít oči k vidění

Jan Čarek

Rost'a

Jen mít oči k vidění,
uvidět, co každý z lidí
nevidí a neuvidí,
vidět, jak si slunce češe
zlatovlasý vlas,
vidět, že má sedmikráska
vskutku sedm krás
a že voda - ať už plyne,
ať si hová v kalužině -
tak se leskne ve své kráse,
že až ohni podobá se.

Jen mít uši k slyšení,
slyšet hlasy sebetišší,
které každý neuslyší,
slyšet, slyšet zlatohlávka
chodit po lupínku,
slyšet, kterak cinkla vážka
o zvoneček vlnku,
v modřínovém háji slyšet
tikat modřinky,
tik, tik tikají si tiše
jako hodinky.

Kulatý svět

Jan Skácel

Co kulaté je, to se koulí,
brambory, mráčky, taky míč,
za kopec skutálí se slunce
a už není, už je pryč.

A celý den se odkutálel,
stmívá se rychle, už je tma,
a děti vracejí se domů,
tam na ně čeká maminka.

Má pro každého hrnek mléka,
noc si už šlape na paty,
a jak to čerstvé mléko chutná
z hrníčku, jenž je kulatý.

Sárka

Zelenina

Julian Tuwim

Marie

Rozložila kuchařka na stole:
brambory, mrkev, kedlubny,
fazole, kapustu, petržel,
celer a hrách.
Ach!

Hned začaly hádky:
kdo je delší,
kdo zas kratký,
kdo je nejkrásnější
a kdo nejvzrostlejší:
brambory? mrkev? kedluben?
fazole? kapusta? petržel?
celer, či hrách?
Ach!

Křičely, až z nich šel strach!
Kuchařka zatrhla křik:
Vzala nůž a šmik!
Pokrájela a smíchala spolu
brambory, mrkev, kedluben,
fazole, kapustu, petržel,
celer a hrách -
a šup s nimi do kastrolu.

Hádanka

Ljuba Štíplová

Kdo si vede na procházku
svého pána na provázku?
Kdo mu otře na kabátě
nohy urousané v blátě?
Kdo rozkouše boty, cvičky,
bačkory i pantoflíčky?

Kdo na gauči kosti hryže,
třebaže moc dobře ví, že
nemá v bytě dělat smetí?
Kdo proháněl kočky, děti,
předevčírem, včera, dnes?
(Kdo jiný než náš pan pes!)

Adam

Lesní studánka

Josef Václav Sládek

Znám křišťálovou studánku,
kde nejhlubší je les,
tam roste tmavé kapradí
a vůkol rudý vřes.

Tam ptáci, laně chodí pít
pod javorový kmen,
ti ptáci za dne bílého,
ty laně v noci jen.

Když usnou lesy hluboké
a kolem ticho jest,
tu nebesa i studánka
jsou plny zlatých hvězd.

Klárka

Ostrov pokladů

Jiří Žáček

Houpám se vsedě na jabloni,
sám jako všichni Robinsoni.
Zvedněte kotvy! Kupředu!
Neznámá země v dohledu!

Sloni se pasou kolem chalup,
tygr se plíží džunglí na lup,
prérií pádí bizoni,
Indián cválá na koni.

Na modrém nebi vyšla duha,
lehký je život dobrodruha,
vítr mi hvízdá nad hlavou,
dálka má barvu modravou...

Domů se vracím cestou pěší,
maminka právě prádlo věší
a slunce zlatí zahradu,
můj malý ostrov pokladů.

Ondra

Pohádka

Miloš Kratochvíl

Maminko, už se stmívá,
řekni mi pohádku.
Tu o tom panu králi,
co chodil pozpátku.

Jak vždycky, když byl smutný
a neměl náladu,
si nazul staré boty
špičkami dozadu.

V nich se vracel a měnil
se z krále na prince,
až z něj byl malý klouček
a běžel k mamince.

Terka

Výlet do Čech

Laura

František Nechvátal

Čechy jsou krásné ze všech stran,
s Vltavou, s Prahou, u Hradčan.
Čechy jsou krásné jako skvost,
když po nich jdeš přes Karlův most.

Čechy jsou krásné každý den,
když po nich kráčíš k polím ven.
Zvolíš si cestu, změníš směr,
jsou krásné na jih, na sever.

Jdeš vítat slunce na východ,
jsou ještě hezčí, samý plod!
Překročíš Labe na západ
a z tvého srdce kámen spad.

Všude jsou krásný matčin klín,
jsou krásné, když jdeš na Petřín.

Páni kluci

Jiří Žáček

Michal

Páni kluci jsou tu k tomu,
aby svět byl veselý.
Vystartují ráno z domu
jako když je vystřelí.

Nevydrží chvíli v klidu,
píšou na zeď, kdo co je,
prozkoumají Antarktidu,
promění se v kovboje.

Na potoce staví jezy,
loví lvy a vorvaně,
vymýšlejí vynálezy,
chytí hvězdu do dlaně.

Neleknou se blesku, hromu,
nevadí jim mráz a led.
Páni kluci jsou tu k tomu,
aby se svět točil vpřed.

Stanování

Jiří Žáček

Pomoz mi, bráško, stavět stan,
zálesák má mít vlastní střechu.
Les cvrliká a ze všech stran
je cítit vůně hřibů v mechu.

Musíme najít studánku,
ať máme čerstvou vodu k pití.
Ohníček hasne ve vánku -
škrtej a škrtej, však on chytí!

Až noční stíny vyplavou,
neboj se ježků ani sýčka.
Spočítej hvězdy nad hlavou,
poslouchej, co ti šeptá říčka.

Skoč do snů jako do vody,
zapomeň na to, že zem tlačí.
Cítíš, jak voní jahody?
Ráno tě vzbudí koncert ptačí.

Pavel

Byl rodič a měl děcko

Zdeněk Svěrák

Byl rodič a měl děcko,
to bylo jeho všecko,
spolu žili, vodu pili,
jedli chléb i koláče.

Ti dva si spolu hráli,
když mohli, tak se smáli.
Někdy taky přišly mraky,
tak se dali do pláče.

A život s nimi uhání
dál cestou necestou.
To dítě náhle, bez ptaní,
tu stojí s nevěstou.

Je rodič a má děcko
a je to jeho všecko,
spolu žijou, vodu pijou,
jedí chléb i koláče.

A najednou jsi dědou,
máš hlavu celou šedou.
Je to, hochu, k smíchu trochu,
částečně i do pláče.

A století se překulí
a stává se to zas.
Jsi dítě s bílou bambulí
a pak máš bílý vlas...

Pája

Nevýhody středověkého rytíře

Michal Černík

Je to velké umění,
obléknout si po ránu brnění.
Rytíři musí padnout jako ušité na tělo,
aby se mu v sedle dobře sedělo.

S nadšením jede vstříc válčení.
Při srážce s jiným rytířem spadne z koně
a už na něj nevleze.
Potluče se v tom železe.

Musí válčit pěšmo
a taková práce ho nebaví.
Rytíře zmáhá těžká váha,
brnění v dešti rezaví.

Zatímco na bojišti
pilné meče sviští,
v železných kloubech povrzává
rytířova sláva.

Povrzává táhle
jako hradní vrata.
Za čest vítězství a krále,
rytíř tahá nohy z bláta.

Jelikož je přilbou zamaskován,
kdekdo si ho plete s kdekým.
To má za trest,
že je středověkým.

V tom brnění
se nemůže umýt ani podrbat.
Je sám sobě nedobytný a těžký
jako středověký hrad.

Brouci na jaře

Zdeněk Svěrák

Ptali se mě brouci, mám-li potuchu,
kdepak asi jaro může být.
Jářku brouci jaro máme ve vzduchu,
roztáhněte krovky, pojd'te žít.

Kovařící, tesařící, ploštice,
nelení a sdělení jde dál.
Všechny kukly pukly a mně do kštic
zapletl se motýl admirál.

Už to bzučí,
lítat se učí
tři sta brouků
na palouku.

I když mají křídla pouze blanitá,
každý se rád z výšky podívá.
Nezůstane v koutku sedět
ani mandelinka tuze škodlivá.

Brouk nosatec poškodil kosatec!
Potápník pocákal střevlíka!
Střevlík se převlík.
Kůrovec je surovec!

Proč se brouci smějou od ucha
k uchu?
Proč si cvrček sedá k housličkám?
To je tím, že jaro máme ve vzduchu,
to je tím, že jaro přišlo k nám.

Z Palečkova legračního místopisu

Josef Hiršal, Jiří Kolář

Na svatého Dyndy,
až potáhnou vrabci z Čech,
se vypovídají:

zahálčiví z Lín do Pracovic,
ospalí ze Stojespál do Bdína,
hladoví z Nesytic do Masojed,
pracovití z Mozolína do Podařova,

bázliví ze Strašecí do Nestrašovic,
zimomřiví ze Studené do Teplic,
marnotratní ze Ztrátova do Dlužína,
chudí z Nouzova do Spořilova,

křiklaví z Bouřilky do Tišic,
zlostní z Durdic do Dobřína,
nepřátelé ze Mstic do Smiřic,
nesvorní ze Svárova do Bratronic,

protivní z Protivína do Chvaletic,
mrzutí z Drbohlav do Neškaredic,
smutní z Útěchovic do Veselíčka,
nešťastní ze Zoufalky do Potěšilovic,

hloupí z Hloupětína do Nechyb.

Verča

Květiny

Alois Mikulka

Čekanka u cesty čeká.
Leknín se zas sucha léká.
Pomněnka se připomíná.
Zimostrázu není zima.

Divizna se tuze diví,
že libeček se všem líbí.
Brambořík brambory nemá.
Sněženka je sněhu žena.

Slunečnice nechce svítit
a koníček koně chytit.
Tulipán je cizí pán.
Kaktus starý veterán.

Svlačec se pořád svléká.
Mlčí není vůbec z mléka.
Zvonek nechce zazvonit
a petrklíč nemá být.

Pivoňka? Ta pivo hledá.
Hřebíček se zatlouct nedá.
Hadinec - to není had.
Macešku neslyšet lhát.

Jitrocel je ranní pusa,
co jí dala huse husa.
Květiny jsou pěkná cháska.
Nejhezčí je - sedmikráska.

Filip

Co jsem viděl na Venuši

Jiří Žáček

To jsou věci! Včera jsem
viděl na Venuši
Venouše a Vendulky,
kterým kvetou uši.

Oči mají na stopkách,
zkrátka oči šnečí,
aby dobře viděli
každé nebezpečí.

Místo nosu každý má
třímetrový chobot,
ten jim bývá tuze vhod,
když jim teče do bot.

Nohy mají pouze dvě,
zato osm rukou,
vidíš, tady na fotce,
je to se zárukou.

Kája

Holky z Polabí

Zdeněk Svěrák

Žádná holka z Polabí
bez jízdního kola by
ani chvíli nebyla.
Zkuste holce z Poděbrad
jízdní kolo odebrat,
každýho by zabila.

Do školy i do úřadu
na kole, na kole, na kole.
Krásné vpředu, krásné vzadu,
na kole, na kole, na kole.

Co tě ještě zajímá?
Jak se množí? Tedy -
děti rostou na polích
za přispění vědy.

Jinak jsou však jako my -
člověka to raní:
lumpové i dobráci,
ženatí i vdaní.

Jinak jsou však jako my -
člověka to těší,
krasavci i škaredí,
vlasatí i s pleší.

Jinak jsou však jako my -
člověka to nudí:
rozumní i hloupatí,
bohatí i chudí.

Ty mi, kluku, nevěříš
ani půlku věty?
Polet' se mnou - uvidíš!
Nastup do rakety!

Navštěvují tety, strýce
na kole, na kole, na kole.
Z radnice do porodnice
na kole Polabanka Polabím se řítí,
Polabané křičí: Chci tě, lásko, míti!

Myslíš-li to upřímně,
vem kolo a chyt' si mě
za mé zlaté copánky.
Ke kolu si zkrátka
přišroubujem sedátko
pro malé Polabánky.

Lukáš

Výprava

Josef Křešnička

Jdem pěšinou, v ranečcích namazané chleby.
Plaší se skřivani a vyletují k nebi,
i když se snažíme jít zticha.
Jdem zčerstva, jen děda nepospíchá,
protože musí šetřit dechem.
Míjíme kameny obrostlé mechem,
mateřídoušku, chrpy, chrastavce...
Přes potok Peklov jedeme po lávce,
kde prý hastrman rád vysedává.
Z dávných časů pochází ta zpráva.

Udýchaně jsme zlezli naši horu,
zamodral se Boubín na obzoru.
Z peřinek mlhy vstala Šumava,
zelené vlny očím rozdává.

Míříme do kopce a k Čertovu kameni.
Na polích svítí červená znamení,
na vlky je to vzpomínání.
Jahůdky trháme si v stráni.

Úvozem staré polní cesty
jde s prázdnou houbař - neměl dneska štěstí.
V lukách čejka plaší se a křičí;
my ale nejsme ti, kdo hnízda ničí.
Čtem kličky cest i potoků. Jsme na výpravě.
Sledujem motýly. A brouky v trávě.
Zdravíme srhu, kostřavu, lipnici,
bojínek, psárku i tomku vonící.
Jen tak jdem. Jdem z domova a domů.
A zpívají nám ptáci k tomu.